

Museumpark 3 3015 CB Rotterdam
010 4360543 rotterdam.remonstranten.nl

emonstranten Rotterdam

Thema: Pleidooi voor vrijheid

Voorganger: Dr. Tjaard Barnard

Organist: Aart Bergwerff

Liturgie 1

Binnenkomst kerkenraad

Orgelspel

Mededelingen en aansteken van de kaars door kerkenraadslid

Openingslied 84: 1, 2 en 6

Votum en groet

Onze hulp is in de naam van de Heer
Die hemel en aarde gemaakt heeft
Die trouw houdt tot in eeuwigheid
En die niet loslaat het werk van zijn handen.

Genade zij u en vrede
Van God onze Vader
En van Jezus Christus, de Heer.
Amen.

Antwoordlied

Inleidende lezing Psalm 19: 8-15

De wet van de Heer is volmaakt,
zijn wet geeft mensen weer kracht.
De woorden van de Heer zijn betrouwbaar,
het zijn wijze lessen voor jonge mensen.
9De opdrachten van de Heer zijn goed,
ze geven mensen vreugde.
De regels van de Heer zijn duidelijk,
ze geven mensen nieuwe kracht.
10De woorden van de Heer zijn volmaakt,
en ze gelden voor altijd.

Museumpark 3 3015 CB Rotterdam
010 4360543 rotterdam.remonstranten.nl

remonstranten Rotterdam

De wetten van de Heer zijn betrouwbaar,
ze zijn allemaal goed.
11 Ze zijn meer waard dan het zuiverste goud,
ze zijn beter dan de zoetste honing.
12 Heer, ik laat mij door uw wetten leiden,
en u beloont me daarvoor.
13 Vergeef me wat ik verkeerd doe,
ook de fouten die ik onbedoeld maak.
14 Bescherm mij tegen slechte gedachten.
Laat die geen macht over mij krijgen.
Dan zal ik zijn zoals u het wilt,
dan doe ik geen verkeerde dingen.
15 Heer, luister naar de woorden van dit lied.
Het is mijn geschenk aan u.
Bij u ben ik veilig,
u bent mijn redder.

Verootmoediging

Eeuwige God,

Op deze zomerse morgen komen wij samen in uw huis. We trekken ons even terug uit het alledaagse bestaan en we proberen ons leven voor een moment in een hoger licht te plaatsen. We zoeken naar wat ons zin geeft in ons leven, we denken na over wat u van ons verwacht. We proberen zo te leven, dat wij zelf en al onze medemensen tot hun recht komen. Dat valt in het leven van alle dag natuurlijk niet altijd mee. We leven, we doen, we overleven en we hebben het druk. Niet altijd staan we stil bij waar het om gaat:

Is het zo, mag het zo, kan het zo, moet het zo...

Geef ons telkens opnieuw de openheid om zo kritisch naar onszelf te kijken, dat we ons realiseren dat het beter kan, dat het beter moet.

Maar geef ons ook de warmte en liefde om naar andere mensen en ook ons zelf te kijken en te weten dat het leven moeilijk is. Dat wij ons dagelijks komen te misgaan. Dat wij aan anderen en u te weinig recht doen.

Geef ons dat wij niet oordelen of veroordelen, maar liefhebben en opbouwen. Ook onszelf.

Museumpark 3 3015 CB Rotterdam
010 4360543 rotterdam.remonstranten.nl

remonstranten Rotterdam

Geef ons zo uw aanwezigheid in ons midden. Als bron van licht, als warmte van liefde, als trekker naar het goede dat u telkens weer voor ons zoekt. Want zo wilt u steeds bij uw mensen en ook bij ons zijn.
Amen.

Lied 212

Bijbellezing Jesaja 49: 7-13

De Heer zegt tegen zijn volk: 'Israël, ik ben de heilige God. Ik zal je bevrijden. Andere volken hebben nu nog een hekel aan je, ze vinden dat je niets waard bent. Hun koningen zijn de baas over je.

Maar later zullen die koningen respect voor je hebben. Want dan weten ze dat ik, de Heer, de heilige God, jou bevrijd heb. Dan weten ze dat ik betrouwbaar ben. En als ze zien dat ik jou uitgekozen heb, zullen ze diep voor je buigen.'

⁸De Heer zegt tegen zijn volk: 'Israël, er zal een nieuwe tijd komen. Dan zal ik weer naar je luisteren. Ik zal je bevrijden en helpen. Ik zal je beschermen. Ik zal zorgen dat je de mensen vrede brengt. Je zult een voorbeeld worden voor alle volken.

En ik geef je deze opdracht: bouw het verwoeste land weer op. Dan zal het land weer van jou zijn.

⁹Tegen de gevangenen zul je zeggen: 'Jullie zijn vrij! Jullie hoeven niet langer in het donker te zitten.'

De Heer zegt: 'Als mijn volk terugkomt, zullen ze overal voedsel vinden. Ook op de kale bergen zullen ze iets te eten vinden.¹⁰Ze zullen geen honger of dorst meer hebben. Ze zullen geen last hebben van de hitte en de brandende zon. Want ik zorg voor hen. Ik wijs hun de weg en ik breng hen naar vruchtbare grond. ¹¹Ik maak de bergen vlak. Zo komt er een weg voor mijn volk, een pad waarover ze kunnen lopen.

¹²Kijk, daar komen ze al! Ze komen uit verre landen, uit het noorden en uit het westen. En ook uit het zuiden, uit het verre land Syene.'

¹³Juich allemaal! Hemel en aarde, juich! Bergen en heuvels, doe mee! Want de Israëlieten moesten lijden, maar de Heer had medelijden en heeft hen getroost.

Lied Psalm 68: 1, 2 en 7

Bijbellezing 1 Kor 10: 23 – 11: 1

²³Jullie zeggen: 'Wij mogen doen wat we willen.' Maar ik zeg: Ja, maar niet alles is goed. Jullie zeggen: 'Wij mogen doen wat we willen.' Maar ik zeg: Ja, maar alleen als je daarmee ook de anderen helpt. ²⁴Jullie moeten niet alleen aan jezelf denken, maar ook aan anderen.

²⁵Jullie mogen gerust al het vlees eten dat op de markt verkocht wordt. Je hoeft je niet bezorgd af te vragen waar dat vlees precies vandaan komt. ²⁶Want in de heilige boeken staat: «Van de Heer is de aarde en alles wat er leeft.»

Museumpark 3 3015 CB Rotterdam
010 4360543 rotterdam.remonstranten.nl

remonstranten Rotterdam

²⁷Stel dat een ongelovige jullie uitnodigt voor een maaltijd. Dan mogen jullie gerust alles eten wat er op tafel staat. Je hoeft je niet bezorgd af te vragen waar het vlees precies vandaan komt.

²⁸⁻³⁰Maar stel dat iemand aan tafel tegen jullie zegt: 'Dit vlees is aan onze goden geofferd.' Dan moeten jullie het niet eten. Het probleem is niet wat jullie van dat vlees vinden. Nee, het probleem is wat die persoon ervan vindt. Hij vindt het verkeerd dat jullie vlees eten dat aan zijn goden geofferd is. Daarom waarschuwt hij jullie.

Stel dat jullie dat vlees dan toch eten, en God ervoor danken. Dan zal die ander denken: Die christenen doen wat ze zelf willen, ze trekken zich van niemand iets aan. En dan zal hij slechte dingen gaan vertellen over jullie en over God.

³¹Als jullie eten of drinken of andere dingen doen, doe dat dan steeds tot eer van God. ³²Gedraag je zo dat de Joden en de ongelovigen respect kunnen hebben voor ons geloof. En breng het geloof van andere christenen nooit in gevaar.

³³Zo leef ik ook. Ik houd altijd rekening met andere mensen. Ik denk nooit aan wat goed is voor mezelf, maar altijd aan wat goed is voor anderen. Want ik wil dat er zo veel mogelijk mensen gered worden.

11¹Leef net zoals ik! Want ik leef net zoals Christus.

Lied 321

Preek

Elke jaar opnieuw heeft ons Remonstrantse Gemeente in Rotterdam, net als onze landelijke Remonstrantse Broederschap, een jaarthema. Lang wordt er in Utrecht op gezwoegd. Onze programmacommissie zwoegt, met uw predikanten, mee, tot er uiteindelijk een thema uitkomt dat goed bekt en dat op een directe manier onze benadering van geloven laat zien. De ervaring leert dat de thema's relatief weinig invloed hebben op wat we doen. We proberen namelijk onderwerpen te vinden, die zo breed zijn, dat ze ons in het gewone doen en laten niet belemmeren. Het zijn prachtige kapstokken waar veel aan te hangen is.

Vandaag is het de zondag waar we het thema van het afgelopen jaar afsluiten. Idealiter loop ik alles wat we gedaan hebben even met u langs, vat ik het samen en geef ik u tenslotte een boodschap mee die de samenvatting is van het hele afgelopen jaar. Vanuit dat perspectief lijkt het vandaag dus op de Kerstavond. Zoals velen slechts één maal per jaar komen en daar hun inspiratie putten, zou dat idealiter vandaag dus ook kunnen. Maar ik geef toe, vandaag is het wat minder romantisch!

Voor vanmorgen heb ik de volgende drie onderdelen voor u in de aanbieding:

1. Prêcher pour les convertis
2. Pleidooi tegen de vrijheid
3. Pleidooi voor werkelijke vrijheid

Museumpark 3 3015 CB Rotterdam
010 4360543 rotterdam.remonstranten.nl

remonstranten Rotterdam

1. Prêcher pour les convertis, of wel, preken voor reeds bekeerden

Dat is het grote euvel van het thema waar wij ons het afgelopen jaar mee hebben beziggehouden. Pleidooi voor de vrijheid. Het was eigenlijk een onderwerp waar we geen buil aan konden vallen. Van te voren waren we het al helemaal met ons eens. Vrijheid hoort bij Remonstranten. Al van ons allereerste begin, aan het begin van de zeventiende eeuw houden wij – dus eigenlijk vooral onze voorvaders – betogen dat er meer vrijheid nodig is. Toen ging het om de mogelijkheid voor mensen om op hun eigen manier met de bestaande geloofswaarheden om te gaan. Zij zochten de vrijheid om de bestaande belijdenissen, de Heidelberger Catechismus en de Nederlandse Geloofsbelijdenis, nog eens langs de Heilige Schrift te leggen en dan prioriteit aan de laatste te geven. Want Arminius en de zijnen hadden ontdekt, dat de boodschap die vanuit Genève door Calvijn ook over de Noordelijke Nederlanden was gekomen, ook zijn moeilijke kanten kende. Zij spraken over de zover doorgetrokken soevereiniteit van God, dat mensen eerder stokken of blokken zouden zijn, dan mensen die op hun verantwoordelijkheid aangesproken werden. De vroege Remonstranten waren zo vrijmoedig, dat zij de vrijheid zochten om de Schriften opnieuw te laten spreken, ook tegen de belijdenis in.

De essentie van hun boodschap zat niet in een andere opvatting over de predestinatie of voorbeschikking, maar in het diepe besef dat in zaken van geloof en geweten een zekere vrijheid nodig zijn, om iedereen, maar bovenal ook de Waarheid met een hoofdletter, tot zijn recht te laten komen. Geen menselijke uitleg kon uiteindelijk het laatste woord hebben. In vrijheid tegenover mensen was de mens ten diepste alleen verantwoordelijk tegenover God. Daar kon niets of niemand tussen komen.

Daarom moest een kerk ruim zijn. Daarom kon je elkaar niet de maat nemen en zomaar de kerk uit gooien. Daarom kon je met een verscheidenheid aan opvattingen toch bij elkaar zitten, opdat je aan elkaar zou groeien en gezamenlijk zou leven ter meerdere eer van God.

Als wij als 21ste eeuwse remonstranten dit roepen, zijn we eigenlijk gemakkelijk bezig. We roepen iets, wat we al eeuwen met elkaar eens zijn. Elkaar hoeven we niet meer te overtuigen. En we lopen vaak het gevaar anderen niet te overtuigen, omdat we eigenlijk helemaal niet meer het geloofsgesprek aan gaan. Heidenen bekeren we niet en met orthodoxere gelovigen gaan we amper in gesprek. Nog moeilijker vinden we het om te luisteren, naar wat die te vertellen hebben. Ik zie dat heel concreet, wanneer ik een bericht van wat orthodoxere vrienden deel op Facebook met de suggestie om hier eens goed naar te kijken. Dat zijn de minst bekeken en minst geliked berichten.

Natuurlijk mogen we trots zijn op de vrijheid waar onze voorvaders en moeders voor hebben gevochten: de vrijheid om je los te maken van het gezag van belijdenisgeschriften. De vrijheid om je los te maken van het voorschrijvende in het geloof. De vrijheid om ook vrouwen op de kansel toe te laten. We waren daar snel mee, al meer dan 100 jaar geleden. Ook het feit dat we in 1986 in deze

Museumpark 3 3015 CB Rotterdam
010 4360543 rotterdam.remonstranten.nl

emonstranten Rotterdam

kerk besloten om homo stellen evenzeer te zegenen als heterostellen, is een belangrijke verworvenheid. Maar goed: we kunnen er niet altijd mee op onze lauweren blijven rusten.

Hard roepen dat wij vrijheid zo belangrijk vinden voor iedereen of hard roepen dat het hier zo vrij is, zal de wereld niet vrijer maken.

2. Pleidooi tegen de vrijheid

U begrijpt dat het ongemak bij het jaarthema Pleidooi voor de vrijheid mij uitdaagt om vanmorgen eens vrolijk het tegenovergestelde te betogen. Waar Remonstranten zo genieten van de vrijheid, wordt het misschien eens tijd om de onvrijheid te propageren. Want zijn wij met ons zelfgenoegzaam tamboereren op de vrijheid misschien wel de essentie van ons geloof kwijtgeraakt?

Remonstranten halen graag de beginselverklaring van hun kerkgenootschap aan. Al vanaf 1861 staat daarin het begrippenpaar 'vrijheid en verdraagzaamheid' centraal.

De Remonstrantse Broederschap is een geloofsgemeenschap die, geworteld in het Evangelie en getrouw aan haar beginsel van vrijheid en verdraagzaamheid, God wil eren en dienen.

Vrijheid en verdraagzaamheid, we worden enthousiast als we die woorden horen. Maar de andere woorden laten we dan te vaak liggen. Dan lijkt het alsof de essentie van onze geloofsgemeenschap beperkt kan worden tot vrijheid en verdraagzaamheid. U zult van mij niet horen, dat die niet belangrijk zijn. Ze zijn van essentieel belang, zoals onze vaders dat in de zeventiende eeuw al zagen.

Maar laten we ze, ik zou bijna zeggen, in Gods naam, ook in hun context plaatsen. De centrale zin van de Beginselverklaring is: De Remonstrantse Broederschap wil God eren en dienen. De rest van de woorden zegt iets over de wijze waarop je dat zou kunnen doen: in een geloofsgemeenschap, geworteld in het Evangelie van Jezus Christus en getrouw aan haar beginsel van vrijheid en verdraagzaamheid.

Ik lees de woorden zo, dat het God eren en dienen centraal staat. De rest zegt hoe we dat doen. Niet onbelangrijk. Maar misschien wel secundair.

Met liefde halen we vaak de woorden van Paulus aan: Sta dan in de vrijheid, waartoe Christus ons heeft vrijgemaakt. Maar we vergeten vaak, dat Paulus zichzelf ook beschouwt als slaaf, misschien moderner gezegd, dienaar van Christus. Wie door in Christus, of misschien wel via Christus in God gelooft, is vrijgemaakt van allerlei menselijke verplichtingen, maar is tegelijkertijd ook dienaar van Christus geworden.

Museumpark 3 3015 CB Rotterdam
010 4360543 rotterdam.remonstranten.nl

remonstranten Rotterdam

Op de een of andere manier vrees ik dat we daar het afgelopen jaar misschien iets te weinig aandacht aan hebben gegeven. Christelijke vrijheid is geen vrijheid blijheid, geen vrijblijvendheid, maar bestaat uit het dienen van onze medemensen en het eren van God.

Daarmee kom ik tot het slot van mijn preek, het derde deel:

3. Pleidooi voor werkelijke vrijheid

De echte vrijheid waar het in dit huis om moet gaan, is de vrijheid die je krijgt, wanneer je loskomt van allerlei al te menselijke verplichtingen die wij onszelf en elkaar opleggen. Wanneer we denken dat het volgen van allerlei regeltjes ons gelukkig maken, terwijl juist in het loslaten daarvan vrijheid ontstaat. Regeltjes zijn er voor de mens en de mens niet voor de regeltjes, zij Jezus 2000 jaar geleden.

Maar dat gaat verder: werkelijke vrijheid ontstaat, wanneer je loskomt van je eigen belangen of je eigen egocentrisme. Je beleeft vrijheid, wanneer je in liefde naar jezelf en naar je medemens kunt kijken. Wanneer je niet meer vastgeketend zit in boosheid en wraak. U begrijpt dat ik dit niet moralistisch tegen u zeg, maar als een spiegel die wij onszelf – en ik in het bijzonder – moeten voorhouden.

Christelijke vrijheid is loskomen van heilig moeten en gaan staan in een ruimte waarin we mogen zijn.

De profeet Jesaja spreekt over een God die mensen zal bevrijden. In eerste instantie het volk Israël dat toen in ballingschap zat, maar daarna ook de hele wereld die ziet, hoe bevrijde mensen kunnen leven. Jesaja is de profeet van de visioenen. Van recht, van vrede, van bevrijding. Van werkelijk kunnen leven, zoals we bedoeld zijn. Zonder knellende banden. Zonder onderdrukking. In vrijheid en liefde voor de medemens.

Paulus spreekt over de vrijheid die een gebondenheid aan andere mensen inhoudt. Ware vrijheid houdt rekening met andere mensen. Ware vrijheid wil dat ook. Voelt zich niet belemmerd door anderen, maar leeft dan juist op. Vrijheid komt tot bloei als je er andere mensen mee helpt. Als je gezamenlijk verder komt.

Dat is de vrijheid van een dienaar van Christus. Iemand die zich door de mens Jezus heeft laten inspireren om de belangrijke keuzes in het leven te maken. In het volgen van Jezus in het doen en in het laten. In het herkennen van de inspiratie van Jezus, die het goddelijke niet zag als iets wat ver weg was, maar wat in het alledaagse leven te vinden was.

Durven wij het aan om de menselijke vrijheden los te laten en die vrijheid te zoeken?

Amen.

Orgelspel

Museumpark 3 3015 CB Rotterdam
010 4360543 rotterdam.remonstranten.nl

emonstranten Rotterdam

Voorbeden, stil gebed en Onze Vader

Eeuwige God,

Als we stil worden voor u, is er veel in ons dat door blijft malen. Onze gedachten staan niet stil. We zoeken u, maar horen nog zoveel stemmen uit deze wereld. We zien gezichten voor ons, van mensen met wie we mee leven. We hebben de beelden op onze netvlieszen staan, van wat er allemaal in uw wereld gebeurt.

U bent, o God, niet de oplossing voor al onze menselijke problemen. U verandert de wereld niet als bij toverslag. U verricht geen wonderen anders dan dat u kracht geeft en ons inspireert. U vraagt van ons om open te staan voor uw wereld, voor uw mensen.

Voor uw aangezicht denken wij aan de mensen die wij kennen, die het moeilijk hebben. Die door een ziekte zijn getroffen. Die zich grote zorgen maken over hoe het met hen verder moet. Die misschien afscheid moeten nemen van het leven, afscheid van wie hen dierbaar zijn. We zien mensen voor ons, voor wie het leven zo moeilijk en zo angstig is. Die niet weten hoe ze verder moeten. We denken aan hen die in de rouw gestort zijn. Hoe zwaar is het leven, wanneer degene om wie je zo gaf, er niet meer is.

Geef het ons om er voor onze medemensen te zijn. Maak ons tot een instrument van uw liefde. Help ons uw warmte en licht verder te dragen, door heel uw wereld heen.

In de stilte van ons hart willen we u bidden, voor wat geen mens voor ons kan uitspreken. God hoor naar ons, als wij in de stilte bidden.

Onze Vader die in de hemel zijt

Uw naam worde geheiligd,

Uw Koninkrijk kome.

Uw wil geschiede

op aarde zoals in de hemel.

Geef ons heden ons dagelijks brood.

En vergeef ons onze schulden,

zoals ook wij onze schuldenaars vergeven.

En leid ons niet in verzoeking,

maar verlos ons van de boze.

Want van U is het Koninkrijk

en de kracht en de heerlijkheid

in eeuwigheid. Amen.

Mededelingen en collecte

Museumpark 3 3015 CB Rotterdam
010 4360543 rotterdam.remonstranten.nl

remonstranten Rotterdam

Slotlied 416

Uitzending en zegen

Bevestigen wij dan ons geloof in een leven van liefde
Aanvaarden wij onze verantwoordelijkheid voor onze geloofsgemeenschap,
Haar taak in deze wereld, met haar noden
En gaan wij dan van hier naar ons huis en onze levensopdracht,
onder Gods zegen.

De Heer zegene en Hij behoede u.
De Heer doe zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig.
De Heer verheffe zijn aangezicht over u en geve u vrede.
Amen.

Lied 978: 4

Orgelspel